

Jurnal Pembangunan Sosial Jilid 21 (September) 2018: 89-104

Pelaksanaan Dan Pencapaian Program Kepolisan Komuniti di Malaysia.

(Implimentation and Achievements of Community Policing Program in Malaysia)

NUR QURRATUL' AINI ISMAIL,
KAMARUDIN NGAH,
JAMALUDIN MUSTAFFA,

Pusat Pengajian Kerajaan, Kolej Undang-Undang, Kerajaan dan Pengajian
Antarabangsa, Universiti Utara Malaysia

Email: qurratul_1209@uum.edu.my

Abstrak

Keberkesanan Kepolisan Komuniti telah dapat ditingkatkan apabila pihak PDRM telah memperkenalkan dua strategi iaitu 'Ops Payung' dan kad sektor yang mendekatkan lagi anggota polis dengan komuniti atau dengan erti kata lain 'public engagement'. Di Malaysia, berdasarkan kepolisan komuniti ini, masyarakat memerlukan kehadiran anggota polis. Berbeza dengan negara luar, anggota masyarakat mereka tidak memerlukan kehadiran anggota polis di merata tempat. Pencegahan jenayah berkonsepkan Kepolisan Komuniti telah lama diwujudkan. Pelaksanaan skim-skim semasa, Persatuan Penduduk dan Rukun Tetangga telah banyak membantu dalam mencegah kegiatan jenayah dalam komuniti masyarakat di sekeliling. Antara skim semasa yang pernah dan sedang diamalkan di Malaysia adalah Sistem Salleh, Rakan Cop 3, Skim Rondaan Sukarela, Ikatan Relawan Rakyat Malaysia, Sukarelawan Polis, Jabatan Pertahanan Awam Malaysia, Amanita, Unit Rondaan Bermotosikal dan Strategi Lautan Biru Kebangsaan. Pelaksanaan dan pencapaian program kepolisan komuniti di Malaysia berdasarkan sebelas pertubuhan di bawah kepolisan komuniti menunjukkan amat memberansangkan dalam membantu pihak PDRM terutamanya dalam membanteras jenayah masakini. Oleh itu, dengan adanya pertubuhan-pertubuhan ini ianya sekaligus meringankan tugas anggota PDRM di mana sebelum ini komuniti bergantung kepada anggota tersebut sepenuhnya dalam mengawal keselamatan awam. Kini komuniti bersama-sama dengan PDRM berhubung antara satu sama lain dalam memastikan keselamatan penduduk setempat sentiasa selamat daripada ancaman jenayah.

Kata kunci: *Kepolisan Komuniti, Pertubuhan Sukarelawan, Pencapaian, Perlaksanaan Program, Jenayah*

Abstract

The effectiveness of Community Policing has been enhanced when PDRM has introduced two strategies namely 'Ops Payung' and sector cards that bring closer police personnel to the community or in other words 'public engagement'. In Malaysia, based on the community's policing, the community needs the presence of policemen. Unlike the outside world, their community members do not need the presence of police personnel everywhere. The crime prevention concept of Community Policing has long been established. The implementation of the current schemes, the Residents and Rukun Tetangga Association has helped a lot in preventing criminal activity in the surrounding communities. Among the current schemes currently and in Malaysia are the Salleh System, Partner Cop, Voluntary Patrolling Scheme, People's Volunteer Corps, Police Volunteers, Department of Public Defense Malaysia, Amanita, Motorcycle Patrol Unit and National Blue Ocean Strategy. The implementation and achievement of community policing programs in Malaysia based on eleven organizations under the community policing demonstrate strongly in assisting PDRM especially in combating crime today. Therefore, with these organizations, it will also alleviate the task of members of the PDRM where the community has joined the members in full control of public safety. Now the community together with PDRM is in touch with each other in ensuring that the safety of the locals is always safe from the threat of crime.

Keywords: *Community Policing, Volunteer Organizations, Achievements, Program Implementation, Crimes*

Pengenalan

Keberkesanan Kepolisian Komuniti telah dapat ditingkatkan apabila pihak PDRM telah memperkenalkan dua strategi iaitu 'Ops Payung' dan kad sektor yang mendekatkan lagi anggota polis dengan komuniti atau dengan erti kata lain '*public engagement*'. Di Malaysia, berdasarkan kepolisian komuniti ini, masyarakat memerlukan kehadiran anggota polis. Berbeza dengan negara luar, anggota masyarakat mereka tidak memerlukan kehadiran anggota polis di merata tempat. 'Ops Payung' diambil daripada istilah 'payung' yang pada dasarnya digunakan untuk melindungi panas dan hujan. Hal ini demikian kerana, payung mudah dialihkan atau '*mobile bit based*' dan ianya rapat dengan masyarakat serta boleh diletakkan di kaki lima kedai. Payung tidak akan diletakkan di sesuatu tempat yang sama setiap hari. Ianya melihat kepada corak jenayah seterusnya masyarakat boleh membuat laporan. Kebiasaannya

jumlah anggota 'Ops Payung' paling minimum adalah seramai tiga orang, dan dilengkapi dengan alat komunikasi serta diari stesen. Dalam operasi 'Ops Payung', dua anggota akan bergerak untuk bertemu masyarakat dan mendapatkan maklum balas tentang jenayah. Secara tidak langsung dalam tempoh enam bulan anggota polis dapat mengenali warga setempat di kawasan tersebut dan merapatkan silaturahim (Helmi, 2011).

Masyarakat akan lebih memahami peranan mereka sebagai rakan kongsi kepolisian melalui 'Ops Payung'. Di mana, mereka akan meluahkan masalah yang terjadi dalam komuniti seperti kes curi ragut, samun serta penagihan dadah kepada anggota 'Ops Payung'. Dalam masa yang sama, komuniti juga boleh merujuk kepada pegawai atau ketua balai daerah (OCPD) seperti masalah kawasan gelap, seterusnya OCPD pula boleh salurkan masalah berkenaan kepada pihak berkuasa tempatan (PBT) supaya dibuat pencahayaan di kawasan tersebut. Keadaan ini sesuai dengan konsep bandar selamat yang diterapkan dalam PBT. Dalam masa yang sama juga, ianya dapat dijadikan satu bentuk tindakan proaktif kerana dengan cara itu identiti penjenayah lebih mudah dikenal pasti (Helmi, 2011).

Pelaksanaan dan Pencapaian Program Kepolisian Komuniti Di Malaysia

Pencegahan jenayah berkonsepkan Kepolisian Komuniti telah lama diwujudkan. Pelaksanaan skim-skim semasa, Persatuan Penduduk dan Rukun Tetangga telah banyak membantu dalam mencegah kegiatan jenayah dalam komuniti masyarakat di sekeliling. Antara skim semasa yang pernah dan sedang diamalkan di Malaysia adalah seperti berikut;

1) Sistem Salleh

Kaedah berkonsepkan Kepolisian Komuniti yang mula-mula diwujudkan bagi mengekang kegiatan jenayah dikenali sebagai 'Sistem Salleh'. 'Sistem Salleh' mula diperkenalkan pada bulan September 1967 oleh Ketua Polis Negara Malaysia yang kedua iaitu Allahyarham Tun Mohamed Salleh bin Ismail bersempena nama beliau. Sistem Salleh diperkenalkan untuk meningkatkan lagi keberkesanan dalam membasmi kegiatan jenayah dengan melibatkan orang awam secara langsung. Sebelum penggunaan sistem ini, pencegahan jenayah dilihat tidak berkesan disebabkan oleh peningkatan dalam kegiatan jenayah pada tahun 1960-an. Oleh itu sistem ini diwujudkan sebagai langkah pencegahan kegiatan jenayah dari terus berleluasa (Norazurra, 2009). Bagi

menguji keberkesanan terhadap ‘Sistem Salleh’, ianya telah cuba dipraktikkan di Petaling Jaya pada bulan Februari 1968. Hasil eksperimen ke atas sistem ini mendapati bahawa, sistem ini berupaya dan berkesan serta berjaya mengurangkan kadar peningkatan jenayah di Petaling Jaya. Oleh itu, pada 7 Jun 1968, *Police Force Order* telah mengeluarkan arahan supaya ‘Sistem Salleh’ dipraktikkan di semua kontinjen negeri. Kaedah dan pelaksanaan ‘Sistem Salleh’ dilaksanakan berdasarkan lima objektif iaitu:-

Lima objektif ‘Sistem Salleh’ adalah;

- i. Memupuk rasa percaya daripada orang ramai menerusi kaedah bit, di mana polis dapat dilihat di jalan-jalan raya.
- ii. Memberi bantuan dengan kadar segera kepada orang ramai selepas mendapat aduan dan maklumat.
- iii. Aliran maklumat diperbaiki dan diperkemaskan bagi memudahkan proses penyaluran maklumat dengan berkesan.
- iv. Satu sistem yang menarik disediakan dengan tujuan untuk melindungi atau mengurangkan bit dan kemalangan jalanraya.
- v. Memupuk semangat kepada semua pegawai polis berkenaan dengan tugas-tugas mereka dengan cara menyatukan pengetahuan-pengetahuan yang ada.

(Sumber: Portal Rasmi Polis Diraja Malaysia, 2012)

Melalui lima objektif ‘Sistem Salleh’, pegawai serta anggota Polis yang terlibat akan diberi tanggungjawab untuk memantau dan mengendali kawasan-kawasan yang telah dikategorikan sebagai sektor. Anggota polis akan ditempatkan di kawasan sektor berkenaan di mana mereka bertanggungjawab untuk mengkaji dan menjalin ikatan hubungan yang mesra bersama penduduk untuk mencambahkan keyakinan penduduk terhadap diri mereka. Operasi ‘Sistem Salleh’ adalah diselaraskan dengan rondaan rentak tetap seperti berjalan kaki, berbasikal atau bermotosikal dan kereta-kereta peronda. Anggota peronda juga dibekalkan dengan ‘walkie-talkie’ bagi memudahkan mereka berhubung. Resolusi dari pelaksanaan ‘Sistem Salleh’ ini membuktikan bahawa melalui kerjasama orang awam membolehkan pihak polis mengawal dan membendung kegiatan jenayah dari terus berleluasa (Portal Rasmi Polis Diraja Malaysia, 2012).

2) Rakan Cop

Rakan Cop diertikan sebagai rakan polis. ‘Cop’ merupakan singkatan dari perkataan ‘*Cooper*’ yang ditujukan kepada anggota polis. Sebagai contoh,

di Amerika Syarikat, panggilan ‘Cop’ kepada polis amat disukai disebabkan bahasanya yang mesra dan lebih ringkas. Rakan Cop juga merupakan salah satu medium perantaraan bagi merapatkan lagi jurang antara anggota polis dan masyarakat setempat. Ia mengambil konsep yang mudah dan lebih praktikal untuk merealisasikan ikatan hubungan yang kukuh dengan masyarakat menerusi pendekatan yang lebih mudah, jelas, tersusun dan bersepadu. Rakan Cop merupakan program kepolisian masyarakat yang diperkenalkan oleh Polis Kuala Lumpur pada 9 Ogos 2004. Pendekatan program ini adalah realistik, praktikal dan mudah diterima oleh orang ramai (Portal Rasmi Rakan Cop, 2013).

Di Malaysia, idea penubuhan Rakan Cop terhasil apabila kes-kes jenayah ragut yang berlaku sekitar tahun 2003 dan 2004 telah mendatangkan kesan trauma kepada masyarakat Malaysia terutamanya di ibu kota. Kesan daripada kes tersebut yang kian berleluasa, Ketua Polis Kuala Lumpur pada masa itu telah memanggil kesemua ahli Badan Bukan Kerajaan (NGO) untuk sesi ‘*brainstorming*’ bagi berbincang berkenaan dengan kes jenayah yang sedang berlaku. Perbincangan yang dilakukan adalah untuk melihat bagaimana informasi dari orang ramai dapat dipertingkatkan dan menggalakkan keterlibatan orang ramai dalam membanteras jenayah. Oleh itu, daripada perbincangan yang dilakukan, telah menghasilkan satu kaedah yang dipanggil Rakan Cop dan ianya telah dilancarkan pada tahun 2006 (Kementerian Dalam Negeri, 2010).

Rakan Cop juga merupakan ‘*break-through*’ dalam hubungan polis dan orang ramai dalam membantu memerangi jenayah. Pelaksanaan Rakan Cop di Malaysia juga adalah berkonsepkan maklumat daripada orang ramai melalui penggunaan teknologi maklumat berkomputer (ICT) yang telah diperbaharui dan dipermudahkan lagi melalui penggunaan sistem penyampaian maklumat dua hala, iaitu Saluran HOTLINE dan SMS Polis yang telah dipasang di Pusat Kawalan Polis (CCC). Idea penubuhan Rakan Cop juga diinspirasi atas faktor kesedaran bahawa pihak Polis adalah elemen pelengkap kepada sesebuah masyarakat yang aman dan harmoni dan menjadi medium perantara bagi merapatkan jurang antara PDRM dan masyarakat.

Selain mengambil konsep yang mudah dan praktikal untuk merealisasikan ikatan hubungan yang kukuh dengan orang ramai, pendekatan yang digunakan oleh Rakan Cop juga lebih jelas, mudah, bersepadu dan berterusan. Sebelum tertubuhnya Rakan COP, masyarakat kurang peka dan kurang mempedulikan atas apa yang sedang berlaku di persekitaran mereka dengan alasan dan sebab tidak mahu menjaga ‘tepi kain orang’ walaupun jenayah berlaku di depan

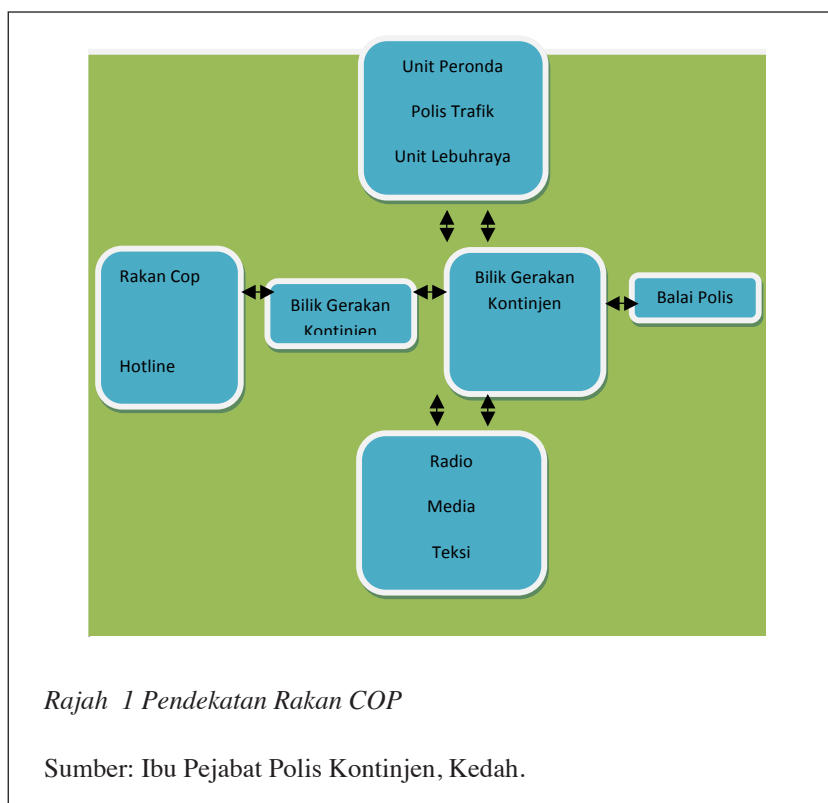
mata mereka (Nor Eeda, 2006). Secara dasarnya, Rakan Cop adalah bersifat ‘*Community Oriented Policing*’ dan ‘*Smart Partnership*’ dengan keterlibatan daripada pelbagai pihak seperti pertubuhan-pertubuhan masyarakat, agensi-agensi swasta dan kerajaan serta orang awam. Kesemua pertubuhan masyarakat dan juga agensi yang berkaitan adalah amat digalakkan untuk mewujudkan Pusat Sehenti (*One Stop Centre*) bagi memudahkan lagi pihak polis menyalurkan maklumat melalui CCC agar lebih cepat dan lebih tepat diterima oleh orang ramai. Interaksi pantas dua hala yang diwujudkan ini sudah pastinya akan membantu PDRM untuk memberi lebih komitmen terhadap maklum balas dalam masa 15 minit sebaik menerima maklumat daripada orang ramai. Di samping itu juga, inisiatif Rakan Cop yang merupakan salah satu program di mana orang awam bersama-sama PDRM bekerjasama untuk menyumbang kepada keamanan dan ketenteraman negara dapat dilihat apabila keterlibatan ahli Rakan Cop berjaya mencecah sehingga 336,363 orang ahli di seluruh Malaysia sehingga April 2010 termasuk di Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur yang mencecah lebih 79,511 orang yang berdaftar sebagai ahli Rakan Cop (Kementerian Dalam Negeri, 2010). Ini menunjukkan penerimaan yang positif daripada orang ramai terhadap kaedah Rakan Cop bagi membanteras jenayah.

3) Skim Rukun Tetangga: Skim Rondaan Sukarela (SRS)

Rukun Tetangga (RT) adalah merupakan sebuah organisasi sosial yang telah dibentuk secara sukarela oleh sesebuah badan komuniti (Panduan Kejiranan Jabatan Perpaduan Negara, 1995). Bagi memerangi kegiatan jenayah di kawasan kejiranan, RT sangat menggalakkan sokongan dan juga kerjasama daripada ahli yang berada dalam RT merangkumi pelbagai lapisan kaum dan agama (Syd Abdul Rahman, Jamaludin, Rosli & Mohd Hilmi, 2010) demi memastikan kelestarian penduduknya. RT diperkenalkan pada tahun 1975 sebagai satu langkah yang membolehkan masyarakatnya mengawal sendiri dan menjaga keselamatan kawasan kediaman mereka. Skim ini kemudiannya diperbaharui di mana konsep kejiranan lebih ditekankan dengan falsafah bahawa kesejahteraan kawasan sejiran akan menjamin kesejahteraan negara (Portal Berita Kementerian Dalam Negeri, 2011).

Peranan RT semakin diperluaskan dengan pendekatan pembangunan komuniti melalui penubuhan Skim Rondaan Sukarela (SRS). SRS adalah satu skim yang dipohon oleh pemastautin sukarelawan di bawah Peraturan 27A, Peraturan-Peraturan Perlu RT (1975), Pindaan 1988 yang dikendalikan sepenuhnya oleh Jawatankuasa Skim dengan kerjasama Pemastautin Sukarelawan dalam sesuatu Kawasan Rukun Tetangga (Jabatan Perpaduan

Negara dan Integrasi Nasional, 2010). SRS ditakrifkan sebagai sebuah aktiviti masyarakat sukarela di bawah Rukun Tetangga dengan penyertaan aktif daripada penduduk tempatan yang membuat rondaan di kejiranan mereka sendiri. Keahlian dalam SRS adalah secara terbuka kepada semua penduduk lelaki tempatan. Sistem rondaan SRS kebiasaannya dijalankan pada waktu malam dari jam 10 malam hingga 6 pagi dalam dua shif. Selain itu, bagi menyeragamkan anggota-anggota SRS Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional (JPNIN) telah menyediakan baju ves dan peralatan operasi serta memberi insurans kepada para ahli semasa bertugas sebagai insentif untuk menggalakkan penyertaan mereka dalam aktiviti kesukarelaan (Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional, 2010).

4) Isirumah, 1 Sukarela

Merupakan idea satu sukarelawan bagi setiap isirumah untuk membantu mengurangkan perasaan takut orang awam menjadi mangsa jenayah. Program-

program setempat turut dijalankan untuk menambahkan bilangan peserta. Pada 10 Januari 2010, telah diwujudkan projek perintis di bawah konsep '1 isirumah, 1 sukarela' di tempat-tempat terpilih, seperti skim-skim Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan (FELDA), dengan sokongan kempen media untuk menggalak kesedaran komuniti (Portal Berita Kementerian Dalam Negeri, 2011).

5) Pasukan Kesedaran Jenayah (CAT)

Pasukan Kesedaran Jenayah atau Crime Awareness Team (CAT) merupakan salah satu daripada inisiatif dibawah NKRA bagi sub-NKRA pengurangan jenayah melalui Program Transformasi Kerajaan (Portal Berita Kementerian Dalam Negeri, 2011). Pelaksanaan program ini akan menggunakan tenaga hampir 1.5 juta warga muda yang menjadi ahli-ahli kumpulan belia. Pasukan warga muda yang berumur antara 15 hingga 25 tahun akan disediakan dengan latihan kemahiran kepimpinan dan digalakkan untuk mempelajari isu-isu kepolisan serta keselamatan masyarakat di daerah mereka (Pelan Transformasi Kerajaan: Pelan Hala Tuju, 2010). Menurut Menteri Dalam Negeri, Dato' Seri Hishammuddin bin Tun Hussein, inisiatif CAT telah dihasilkan dari makmal jenayah. CAT merupakan pasukan sukarelawan muda yang terdiri daripada golongan belia yang dibentuk untuk membantu mencegah remaja daripada terlibat dalam kegiatan jenayah. Dibawah inisiatif CAT ini, pelbagai aktiviti pengisian untuk CAT telah dilaksanakan. Sebagai contoh, aktiviti-aktiviti di peringkat komuniti seperti Kem Interaktif Kepimpinan CAT peringkat Kebangsaan (5 zon), Kempen keselamatan dan Pencegahan Jenayah Peringkat Negeri, Promosi melalui Info On Wheel, Aktiviti Capaian di kawasan Hot Spot, dan Kursus Kepimpinan CAT di peringkat negeri (Portal Berita Kementerian Dalam Negeri, 2011).

6) Ikatan Relawan Rakyat Malaysia (RELA)

Ikatan Relawan Rakyat Malaysia (RELA) ditubuhkan pada 11 Januari 1972 dengan berkuatkuasanya Akta (Kuasa-Kuasa Perlu) Darurat 1964 - Peraturan-Peraturan Perlu (Ikatan Relawan Rakyat) (Pindaan) 2005. Penubuhan RELA membolehkan rakyat jelata untuk tampil secara sukarela bagi menganggotai sebuah pasukan sukarela dalam membantu memelihara dan mengekalkan keselamatan serta keamanan negara. Di bawah Seksyen 2, Akta (Kuasa-kuasa Perlu) Darurat 1964, menyatakan bahawa Yang Di Pertuan Agong telah berkenan meluluskan pindaan Peraturan-peraturan Perlu (Ikatan Relawan Rakyat) (Pindaan) 2005 yang berkuatkuasa mulai 01 Februari 2005. Oleh itu, peraturan ini telah memberikan kuasa-kuasa tertentu kepada Pegawai RELA

dalam menangani Pendatang Asing Tanpa Izin (PATI) atau kegiatan jenayah yang lain. Penubuhan RELA juga merupakan suatu usaha untuk menarik lebih ramai orang yang berumur 15 hingga 40 tahun untuk menyertai RELA. Bahagian Belia di Kementerian Belia dan Sukan dan RELA akan berganding bahu dalam memilih calon-calon yang bersesuaian dan sanggup menjalani latihan asas RELA selama tujuh hari. Selepas latihan, calon-calon yang berjaya akan dipelawa menyertai RELA (Portal Berita Kementerian Dalam Negeri, 2012).

Pada hari ini, menurut Menteri Dalam Negeri, Dato' Seri Dr. Ahmad Zahid Hamidi (2014), RELA telah dimartabatkan sebagai sebuah Jabatan selepas Kementerian Dalam Negeri memperoleh keputusan daripada Mesyuarat Kabinet dengan memperkenalkan inisiatif-inisiatif seperti pemakaian pakaian operasi digital dan memperkasakan gelaran pangkat serta bentuk baru bagi pangkat RELA (Insanior) (Portal Berita Dalam Negeri, 2014).

7) Sukarelawan Polis (PVR)

Sukarelawan Polis atau *Police Volunteer Reserve* (PVR) adalah sebuah pasukan yang merupakan suatu cawangan dalam PDRM. PVR diiktiraf oleh pihak kerajaan melalui sumbangan-sumbangan yang efektif lagi berterusan. Penubuhan PVR adalah sebagaimana tercatat dalam lunas perundangan melalui apa yang tertera dan didokumentasikan di bawah Seksyen 34 hingga Seksyen 46, Akta Polis 1967. Kewujudan PVR adalah sebelum negara Malaysia mencapai kemerdekaan iaitu ketika zaman darurat di Persekutuan Tanah Melayu. Jika dilihat di awal kemunculan PVR, ianya diibaratkan sebagai suatu penglibatan masyarakat setempat atau penempatan desa dan juga pinggir bandar bagi membantu pihak berkuasa iaitu *Federation of Malaya Police*. Pihak kolonial melalui persepsinya ketika itu memanggil PVR dengan panggilan '*Auxiliary Police*' atau Polis Bantuan. Pada masa itu, PVR atau *Auxiliary Police*, sebenarnya adalah masyarakat awam yang sukarela untuk berbakti tanpa menuntut saraan bulanan. Sukarelawan Polis dan *Auxiliary Police* atau Polis Bantuan adalah dua pertubuhan yang berbeza dari segi penugasan dan juga pembatasan kuasanya (Sukarelawan Simpanan Polis (PVR) Kuala Lumpur, 2014).

Sukarelawan Polis dari sebelum merdeka masih lagi diguna pakai hingga kini dan ianya terus wujud dan masih relevan bagi membantu pihak PDRM membanteras jenayah selain menjadi medium mendekatkan polis dengan masyarakat. Sebagai contoh, Pasukan Sukarelawan Polis di Kontinjen Kuala Lumpur adalah mereka yang mempunyai latar belakang yang pelbagai

dari kalangan profesional seperti peguam, jurutera, doktor, pensyarah, arkitek, pengurusan korporat sehingga kepada pekerja kelas pertengahan seperti perguruan, perkeranian dan penyeliaan. Dalam masa yang sama, ada segelintir anggota PVR yang mempunyai perniagaan sendiri dan menjadi usahawan berjaya tetapi masih ingin menyumbang bakti kepada negara Malaysia. Oleh itu, Sukarelawan Polis adalah suatu platform yang begitu bernilai untuk mendekatkan hubungan antara orang awam dengan pihak polis. (Sukarelawan Simpanan Polis (PVR) Kuala Lumpur, 2014).

Dalam pada itu, sejumlah 10,000 anggota PVR telah diberi latihan yang secukupnya dengan jumlah perbelanjaan yang menjangkau RM87 juta bertujuan untuk merekrut, pemberian latihan, elaun dan juga kad kuasa. Selain itu, pihak kerajaan turut memasang 496 unit kamera litar tertutup yang meliputi 25 pihak berkuasa tempatan di negeri Kedah, Johor, Melaka, Sarawak, Sabah, Terengganu, Pulau Pinang, Perak dan Pahang bagi memerangi jenayah jalanan di kawasan bandar (Kementerian Kewangan Malaysia, 2014).

8) Jabatan Pertahanan Awam Malaysia (JPAM)

Aktiviti Pertahanan Awam di Malaysia telah dimulakan oleh pihak *British Passive Defence* yang dibentuk di bawah *Emergency Regulation Enactment Chapter 41* pada tahun 1939 untuk mengadakan langkah-langkah bagi menghadapi peperangan Dunia Kedua. Pada tahun 1951 pula, *The Civil Defence Ordinance 1951* telah digubal secara rasmi sebagai satu undang-undang dalam sistem keselamatan Tanah Melayu. Manakala pada tahun 1952, Jabatan Pertahanan Awam Malaysia (JPAM) ditubuhkan secara rasmi pada 24 Mac dan berfungsi untuk mentadbir serta melaksanakan peruntukan yang terkandung dalam Akta Pertahanan Awam 1951 (Akta 221) (Jabatan Pertahanan Awam Malaysia, 2014).

Sejak ditubuhkan pada 1952, JPAM yang dahulunya dikenali sebagai (*Passive Defence*), sentiasa memainkan peranan penting dalam menghadapi pelbagai bencana dan insiden kecemasan. Sebagai contoh, Konfrontasi Malaysia-Indonesia pada tahun 1964, pesawat terhempas di Johor (1977), tragedi kondominium Highland Tower tumbang di Hulu Kelang (1993) dan kejadian tanah runtuh di Gunung Pulai, Johor pada tahun 2001 (Haryani, 2012).

Di samping itu juga, JPAM turut bertanggungjawab menggubal dasar, mengelola dan menyelenggara Angkatan Pertahanan Awam melalui perkhidmatan sokongan dan logistik. Sukarelawan yang terdiri daripada orang

ramai yang menyertai jabatan ini akan dilatih dan dididik mengenai pertahanan awam agar mereka dapat menerima dan memberi tindak balas sewajarnya kepada program penting demi keselamatan diri masing-masing. Selain itu juga, JPAM turut mengubah dan menyusun jenis latihan yang sesuai bagi Angkatan Pertahanan Awam mengikut keadaan semasa.

Antara perkhidmatan yang disediakan JPAM adalah seperti berikut:-

- i. Perkhidmatan talian kecemasan 999.
- ii. Menara penyelamat pantai.
- iii. Latihan orang awam.
- iv. Pasukan Khas Pertahanan Awam (PASPA)
- v. Kadet Sekolah Pertahanan Awam (KAFA)

(Jabatan Pertahanan Awam Malaysia, 2014).

9) AMANITA

Polis Diraja Malaysia (PDRM) telah membangunkan unit khas yang dikenali sebagai AMANITA. Ianya bertujuan dalam membantu bagi mendapatkan maklumat mengenai kegiatan jenayah dan salah laku sosial yang tidak dilaporkan oleh komuniti setempat. AMANITA merupakan sebuah inisiatif di bawah kelolaan *National Blue Ocean Strategy* (NBOS) serta mempunyai matlamat untuk menjadikan golongan suri rumah tangga sebagai sahabat polis menerusi program *Engage Housewives in Neighbourhood Safety*. Dalam AMANITA juga seorang pegawai kanan polis wanita yang berpangkat Inspektor dilantik sebagai *Peace Lady* bagi setiap daerah di seluruh negara. Fungsinya adalah bagi menggerak dan menyelaraskan penglibatan suri rumah tangga dalam program berbentuk keselamatan ini (Polis Diraja Malaysia, 2014).

Dari segi pelaksanaan AMANITA ini, maklumat tentang segala bentuk jenayah yang tidak dilaporkan oleh mana-mana individu dalam sesebuah komuniti kejiwaan akan diperoleh melalui pegawai polis wanita dengan dibantu oleh penduduk terutamanya suri rumahtangga. Pelaksanaan AMANITA yang turut digelar *Peace Lady* secara aktif, mampu mengurangkan rasa takut dan merendahkan tahap kebimbangan penduduk terhadap jenayah yang secara langsung dapat mengubah persepsi komuniti terhadap kualiti pasukan polis. Selain itu juga, AMANITA merupakan perantara bagi memperoleh sebarang maklumat jenayah daripada suri rumah tangga yang kemudiannya disalurkan ke unit berkaitan di balai polis bagi mendapatkan tindakan lanjut (Polis Diraja Malaysia, 2014).

Menurut Ketua Polis Kuala Lumpur, Datuk Mohamad Salleh (2013), menyatakan bahawa pihak AMANITA perlu mengadakan perjumpaan bersama golongan suri rumah tangga di daerah masing-masing pada satu kali setiap sebulan. Seramai 949 orang anggota pegawai dan anggota wanita di dalam pasukan polis yang akan menghulurkan bantuan kepada golongan berkenaan dalam menangani masalah yang terjadi (AMANITA pembela wanita, 2013).

10) Unit Rondaan Bermotosikal (URB)

Menurut Ahmad Zahid Hamidi (2014) pasukan Polis DiRaja Malaysia (PDRM) telah mewujudkan sebuah unit rondaan yang baru yang dikenali sebagai Unit Rondaan Bermotosikal (URB). Unit ini yang dilancarkan secara rasmi pada 19 Disember 2012 dengan memperuntukan sebanyak RM24.5 juta bagi pembelian 1,000 buah motosikal yang bertujuan untuk melaksanakan tindakan secara cepat dan pantas ke atas sesuatu kejadian jenayah yang berlaku dan juga berperanan *stop and talk* dengan komuniti setempat. Melalui aktiviti ini juga, pihak polis dapat mewujudkan satu bentuk kerjasama dengan masyarakat setempat dalam mendapatkan maklumat bagi menangani masalah jenayah dan tingkah laku sosial (<http://www.parlimen.gov.my/>, 2014).

Selain itu juga, URB akan membuat rondaan selama 24 jam di dalam kawasan perumahan serta kejiranan dalam tiga syif setiap hari. Di kawasan yang sibuk seperti kawasan perindustrian, kawasan perniagaan, sekolah dan taman rekreasi, empat jam bagi setiap syif telah ditetapkan. Dalam pada itu juga, URB yang dimulakan dengan penglibatan enam negeri iaitu Selangor, Johor, Pulau Pinang dan Kuala Lumpur, Perak dan juga Kedah telah menggunakan sebanyak 560 daripada 1,000 buah unit motosikal Kawasaki Ninja 250 sebagai permulaan di peringkat rondaan. Kelebihan motosikal ini adalah ianya dilengkapi juga dengan sistem siren dan lampu (Mohd Azrone & Nor Azizah, 2012). Selain itu motosikal ini turut dilengkapi dengan aksesori tambahan seperti, topi keledar, sarung tangan, lampu suluh dan juga baju hujan. Agihan setiap unit motosikal di setiap kawasan perumahan di enam negeri di bawah NKRA Fasa Dua adalah sebanyak 100 unit di Kedah, 135 unit di Perak, 133 unit di Pulau Pinang, 219 unit di Johor, 145 unit di Kuala Lumpur dan 268 unit di Selangor (Irfan, 2012).

Tambahan sebanyak dua buah negeri bagi URB iaitu Sabah dan Sarawak juga telah dilaksanakan pada tahun 2013 iaitu sebanyak 68 unit motosikal di Sabah dan 14 unit pula di Sarawak menjadikan keseluruhannya adalah 8 buah negeri yang terlibat dalam program URB. Selain itu peruntukan tambahan sebanyak RM10 juta telah diberikan bagi pembelian 400 buah motosikal di bawah program ini (Kementerian Kewangan Malaysia, 2014).

11) Strategi Lautan Biru Kebangsaan (*National Blue Ocean Strategy* [NBOS])

Strategi Lautan Biru Kebangsaan atau *National Blue Ocean Strategy* (NBOS) telah diperkenalkan oleh Profesor W. Chan Kim dan Profesor Renee Mauborgne namun telah diilhamkan pula oleh Datuk Seri Najib Tun Abdul Razak (Perdana Menteri Malaysia), pada tahun 2009 mengikut acuan Malaysia (NBOS sejahteraan rakyat, 2013). Program ini adalah satu tindakan dari pihak kerajaan dalam meningkatkan sistem penyampaian kerajaan kepada masyarakat melalui idea-idea kreatif atau projek-projek atau berdasarkan kepada kesepakatan dan kerjasama di antara pelbagai kementerian, agensi persekutuan, jabatan atau Pihak Berkuasa Tempatan dan pihak swasta. Dengan mewujudkan nilai tinggi dengan kos yang rendah serta menggunakan kos perbelanjaan yang minimum, projek-projek di bawah NBOS telah dilaksanakan dengan kadar segera serta berimpak tinggi dan hasilnya dapat dinikmati oleh segenap pelusuk masyarakat (Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan, 2014).

Projek NBOS telah dirasmikan pada 28 Julai 2012 oleh Menteri Perumahan dan kerajaan tempatan dengan permulaan projek *national blue ocean strategy 7* (NBOS7): *my beautiful neighbourhood* (mybn) atau kejiranan indah. Projek NBOS7 ini bertujuan untuk menambah baik kawasan perumahan awam milik penduduk yang berpendapatan rendah. Selain itu, projek ini turut menjalankan program pembinaan semula rumah yang pernah mengalami kebakaran oleh pihak Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia. Di samping itu, NBOS7 di bawah kelolaan kementerian dalam negeri juga menjalankan program peningkatan rondaan keselamatan bagi menangani jenayah di beberapa kawasan seperti di pusat membeli belah dan kawasan stesen LRT (Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan, 2014).

Dalam pada itu juga, penubuhan nbos ini lebih bersifat transformatif kepada negara malaysia dengan melihat ke atas pelaksanaan prasarana luar bandar yang pantas, pergerakan badan sukarelawan belia dalam usaha pembinaan bangsa serta negara dan manfaat akses oleh masyarakat luar bandar (Kementerian Kewangan Malaysia, 2014). Dari sudut kejayaan NBOS dalam bidang jenayah, NBOS telah berjaya mewujudkan kerjasama yang kreatif di antara pasukan tentera dan polis Malaysia dalam memerangi jenayah iaitu sebagai serampang dua mata bagi meminimumkan kos serta mengoptimalkan lebih sumber melalui penggunaan kemudahan tentera untuk melatih kehadiran anggota polis yang baru. Selain itu, kerjasama dapat dilihat

menerusi latihan merekrut para pesara tentera bagi menyertai pasukan polis dalam mencegah jenayah di samping melakukan rondaan secara bersama-sama demi meningkatkan kehadiran pasukan keselamatan di kawasan panas jenayah (NBOS sejahteraan rakyat, 2013).

Manakala, kejayaan NBOS dalam aspek kesukarelawanan pula dapat dilihat apabila banyak program serta aktiviti dibentuk yang melibatkan masyarakat terutamanya golongan belia. Antara program yang dibentuk adalah *1Malaysia For Youth* (1M4U) menerusi peranan golongan belia dalam pembangunan negara yang seterusnya menjadi pelapis kepada kepemimpinan negara. Penubuhan 1M4U yang berasaskan kepada semangat 1Malaysia pada bulan Jun 2012, telah berjaya menarik seramai 70,000 belia yang berdaftar bagi sama-sama turut serta dalam aktiviti kesukarelawanan yang disediakan. Di samping itu, pemberian dana DRE1M sebanyak RM100 juta turut disalurkan sebagai geran permulaan bagi pelaksanaan projek kesukarelawanan (NBOS sejahteraan rakyat, 2013).

Kejayaan dalam bidang kesukarelawanan terus diraikan apabila satu program iaitu *My Beautiful Malaysia* (MBM) telah dilaksanakan pula oleh Datuk Seri Najib Tun Abdul Razak (Perdana Menteri Malaysia), pada 3 Februari 2013 yang telah menjadi titik tolak kepada kepelbagaian aktiviti kesukarelawanan sepanjang tahun 2013, iaitu tahun kesukarelawanan (NBOS sejahteraan rakyat, 2013).

Rumusan

Pelaksanaan program Kepolisan Komuniti di Malaysia seharusnya menjadi platform terbaik dalam membentuk aspek kesukarelawan dalam kalangan ahli masyarakat keseluruhannya. Hal ini kerana, pelaksanaan program Kepolisan Komuniti ini merupakan titik tolak ke arah mewujudkan jaringan komuniti yang baik serta kerjasama yang erat dan bersatu padu bukan hanya dalam kalangan anggota masyarakat setempat, tetapi merangkumi semua golongan profesional dan bukan profesional. Dengan adanya program Kepolisan Komuniti yang pelbagai, kesukarelawanan dapat disalurkan dan diterapkan demi kebaikan bersama. Lebih-lebih lagi pada hari ini masyarakat sering didedahkan tentang bahaya jenayah dan peningkatan terhadap kes-kes jenayah yang kian meruncing. Perlaksanaan dan pencapaian program kepolisan komuniti di Malaysia berdasarkan kepada sebelas pertubuhan di bawah kepolisan komuniti menunjukkan amat memberasangkan dalam membantu pihak PDRM terutamanya dalam membanteras jenayah masa kini. Oleh itu, dengan adanya

pertubuhan-pertubuhan ini ianya sekaligus akan meringankan tugas anggota PDRM di mana sebelum ini komuniti bergantung kepada anggota tersebut sepenuhnya dalam mengawal keselamatan awam. Kini komuniti bersama-sama dengan PDRM berhubung antara satu sama lain dalam memastikan keselamatan penduduk setempat sentiasa selamat daripada ancaman jenayah.

Rujukan

- Ahmad Nazrin Aris (2008). *Keberkesanan program bandar selamat dari Persepsi pelancong Singapura. Kajian Kes: Bandaraya Johor Bharu*. Tesis Sarjana. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.
- Ajak rakyat sertai Rakan Cop (2011, Disember 13). *Sinar Harian*. Atas talian www.sinarharian.com.my/
- Ainur Zaireen Zainudin & Jalaluddin Abdul Malek (2010). Keberkesanan program bandar selamat dari persepsi penduduk Kajian kes: Bandaraya Shah Alam. *Jurnal Teknologi*, 53(Sains Sosial), 13–34.
- ALEC. American Legislatif Exchange Council Study (2001). *Crime and Punishment*, North Carolina.
- AMANITA.(2014). Atas Talian: <http://www.rmp.gov.my/>.
- AMANITA pembela wanita (2013, Disember 6). *Harian Metro*. Atas talian <http://www2.hmetro.com.my/articles/AMANITApembelawanita/Article/>
- Hanani Sidek (2011). *Pelaksanaan Program Bandar Selamat Di Kuala Lumpur. Tesis Sarjana*. Sintok: Universiti Utara Malaysia.
- He, N., Zhao, J., & Lovrich, N. P. (2005). *Community policing: A preliminary assessment of environmental impact with panel data on program implementation in U.S. cities*. *Crime and Delinquency*.
- Helmi Mohd. Foad (2011, Februari 5). Strategi sentuhan mesra polis. *Utusan Malaysia*. Atas talian <http://ww1.utusan.com.my>.
- Irfan Bujang (2012, Disember 19). Unit Rondaan Bermotosikal PDRM: PDRM Perhebat Usaha Perangi Jenayah. *Portal Rasmi Polis Diraja Malaysia*. Atas talian <http://www.rmp.gov.my>
- Jabatan Pertahanan Awam Malaysia (2014), Profail JPAM: Sejarah JPAM. *Portal Rasmi Jabatan Pertahanan Awam Malaysia*. Atas talian <http://www.civildefence.gov.my>.
- Jabatan Pencegahan Jenayah dan Keselamatan Komuniti (2014). Atas Talian: <http://www.rmp.gov.my/>.
- Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional (2010). Komuniti: Rukun Tetangga. *Portal Rasmi Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional*. Atas talian http://www.jpnin.gov.my/latar_rt

- Kementerian Dalam Negeri (2015). Bahagian Keselamatan dan Ketenteraman Awam. *Portal Rasmi Kementerian Dalam Negeri*. Atas talian www.moha.gov.my.
- Kelling, G. & Moore, M. M. (1988) "The Evolving Strategy of Policing, National Institute of Justice". *Perspectives on Policing*. Vol 4: 1-16
- Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan (2014). Laman Utama: Strategi Lautan Biru Kebangsaan (NBOS). *Portal Rasmi Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan*. Atas talian http://www.kpkt.gov.my/kpkt_2013/index.php/pages/view/390
- Kementerian Kewangan Malaysia (2014). Laporan Ekonomi 2013-2014: Pengurusan dan Prospek Ekonomi. *Portal Rasmi Kementerian Kewangan Malaysia*. Atas talian <http://www.treasury.gov.my/pdf/ekonomi/le/1314/bab1.pdf>
- NBOS sejahteraan rakyat (2013, Mei 20). *Harian Metro*. Atas talian <http://www2.hmetro.com.my/articles/NBOSsejahteraanrakyat/Article/>
- Norazurra Aziz (2009, Januari 22). Jiran anda mungkin polis. *Bernama*. Atas talian <http://www.bernama.com>.
- Nor Eeda Ali. (2006). *Pembangunan komuniti di dalam perlaksanaan konsep bandar selamat*. Tesis Sarjana. Skudai. Universiti Teknologi Malaysia.
- Ponsares, P. (2001). Community Oriented Policing and police models. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 24 (4), 470 – 497.
- Portal Berita Kementerian Dalam Negeri. (2011). Atas Talian: <http://www.moha.gov.my/>,
- Portal Berita Kementerian Dalam Negeri (2012). Atas Talian: <http://www.moha.gov.my/>,
- Portal Berita Kementerian Dalam Negeri (2014). Atas Talian: <http://www.moha.gov.my/>
- Polis Diraja Malaysia (2014). Info Korporat: Amanita. *Portal Rasmi Polis Diraja Malaysia*. Atas talian <http://www.rmp.gov.my/>,
- Portal Rasmi Polis Diraja Malaysia (2012). Sejarah Sistem Salleh. *Polis Diraja Malaysia*. Atas talian <http://www.rmp.gov.my>.
- Portal Rasmi Rakan Cop (2013). Rakan Cop: Bersama Membenters Jenayah. *Rakan Cop*. Atas talian <http://www.rakancop.net/rakancop.html>
- Sukarelawan Simpanan Polis (PVR) Kuala Lumpur (2014). Sejarah SPDRM & PDRM. *PVR*. Atas talian <http://spkl.webs.com/sejarahspdrmpdr.html>.